

"ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΛΑΥΡΙΟΥ"¹

Δανάη Χριστοφορίδου

Κοινωνική Λειτουργός²

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρωτόκολλο και την Σύμβαση της Γενεύης του 1951 που αναφέρεται στα θέματα των Πολιτικών Προσφύγων ο όρος πρόσφυγας, χαρακτηρίζει κάθε άτομο που για λόγους ρατσιστικούς, φυλής, θρησκευτικούς, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή και πολιτικούς, αναγκάζεται να εγκαταλείψει την χώρα του ζητώντας άσυλο σε μια και μοναδική χώρα που προσφέρεται αρχικά να τον περιθάλψει ενώ αργότερα, σύμφωνα με τα Διεθνή κριτήρια, η ίδια αυτή χώρα θα καθορίσει ή και θα απορρίψει την ιδιότητα του πρόσφυγα με την έγκριση ή άρνηση πολιτικού ασύλου.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ που βρίσκεται στην πόλη του Λαυρίου σχεδόν μισό αιώνα, φιλοξενεί στις εγκαταστάσεις του, Πρόσφυγες (άτομα, οικογένειες και ζευγάρια) που έχουν ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα σε μια μεταβατική περίοδο της παραμονής τους και μέχρι την οριστική τακτοποίησή τους είτε σε κάποια άλλη υπερπόντια συνήθως χώρα ή μόνιμης εγκατάστασής τους στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα ως χώρα που παραδοσιακά πλέον στην Ευρώπη δέχεται Πρόσφυγες από την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, διαδραμάτισε και τον αντίστροφο ρόλο στην περίοδο της επταετίας.

Η άφιξη Πολιτικών Προσφύγων στην Ελλάδα είναι συνάρτηση εμπολέμων και κρίσιμων πολιτικών καταστάσεων που ανά τον κόσμο συμβαίνουν.

Τρόποι εισόδου Προσφύγων: Αεροδρόμια, Λιμάνια, Παραμεθόριες Περιοχές, Ερημικές Παραλίες.

Εθνικότητες : Αναρίθμητες: Αν και κάθε μια ξεχωριστά διακρίνει μια εποχή φέρνοντας μνήμες της σύγχρονης μεταπολεμικής ιστορίας, όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και ανά τον κόσμο.

Ας αναφερθούμε λοιπόν μόνο σε μερικές από αυτές - Γιουγκοσλάβοι, Ούγγροι, Τσεχοσλοβάκοι, Πολωνοί, Ρουμάνοι, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βιετναμέζοι, Αφγανοί, Αιθίοπες, Ιρανοί, Ιρακινοί, Τούρκοι και πρόσφατα Κούρδοι της Τουρκίας και του Ιράκ.

Σκόπιμο όμως είναι να επανέλθουμε στον συγκεκριμένο χώρο του Προσφυγικού Κέντρου του

1. Εισήγηση στην Ημερίδα "Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνική Εργασία για πρόσφυγες και παλινοστούντες - προβλήματα και προοπτικές" που οργάνωσε το Τοπικό Τμήμα Θεσσαλονίκης του ΣΚΛΕ στις 17 Μαΐου 1991.
2. Υπεύθυνη Κοινωνικής Υπηρεσίας Κέντρου Λαυρίου.

Λαυρίου με γενικότερες πληροφορίες πριν αναφερθούμε ειδικότερα στο ρόλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας που ας σημειωθεί ότι είναι και η μοναδική στην Επικράτεια.

Ως γνωστόν, ο Τύπος και γενικότερα τα Μέσα Ενημέρωσης, δεν υπήρξαν ιδιαίτερα κολακευτικά σε σχόλια ή άρθρα όταν αναφέρονταν στον συγκεκριμένο αυτό χώρο. Στο σημείο αυτό οφείλουμε να διασαφηνίσουμε ότι τα πράγματα δεν είναι έτσι όπως κατά καιρούς δημοσιεύθηκαν κάτω από το πρίσμα της γενικότερης δημοσιογραφικής αντίληψης που αντλεί μεγαλόσχημους τίτλους από κραυγαλέα περιστατικά που φυσικά δεν λείπουν από κανένα εργασιακό χώρο.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από την περιγραφή του χώρου δεδομένου ότι και το μοναδικό μέχρι πρότεινος στον Ελλαδικό χώρο Κέντρο Πολιτικών Προσφύγων φαντάζει απόμακρο και καταθληπτικό. Στην Πλατεία λοιπόν της πόλης Λαυρίου τρεις συνεχόμενες κτηριακές εγκαταστάσεις με δύο ενδιάμεσες αυλές στεγάζουν 300 περίπου Πρόσφυγες σε διαμορφωμένους ιδιαίτερους χώρους για μεγάλες ή μικρές οικογένειες, για ζευγάρια, αλλά και για συγκατοίκηση μονών/ατόμων.

Έχοντας 20 άτομα Προσωπικό, το Κέντρο εποπτεύεται και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, την δε διαχείριση, σίτηση και συντήρηση έχει αναλάβει ο Ε.Ε.Σ. που παράλληλα διατηρεί και Ιατρείο με μόνιμο Προσωπικό. Η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία στον χώρο αυτό συμπράτει με την παρουσία δύο Κοινωνικών Λειτουργών συμπληρώνοντας έτσι τον τρίτο φορέα κάλυψης Υπηρεσιών του Κέντρου. Η 25ετής παρουσία της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας στον χώρο αυτό την καθιστά σημαντικότερο παράγοντα της γενικότερης λειτουργίας του Κέντρου Λαυρίου, δεδομένου ότι ο έμπειρος εξισορροπητικός ρόλος της σε θέματα σχέσεων αφίξεων μεταναστευτικών προγραμμάτων και επαφών είναι καταλυτικός και παραδεκτός ιδιαίτερα από τους ευαίσθητους συνεργάτες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως και του Ε.Ε.Σ.

Λίγα λόγια για τον πληθυσμό του Κέντρου έτσι όπως διαμορφώνεται στις μέρες μου.

Πάγια τακτική του Υπεύθυνου για τους Πρόσφυγες Υπουργείου είναι να στέλνονται στο Λαύριο Πρόσφυγες που ζητούν άσυλο στις παραμεθόριες περιοχές και να μένουν στον χώρο αυτό μέχρι την έγκριση ή την απόρριψη χορήγησης του ασύλου.

Κούρδοι από το Ιράκ και Τουρκία καθώς και Αλβανοί-Αλβανοί απαρτίζουν τον πληθυσμό του Κέντρου.

Για κάθε περίπτωση Πρόσφυγα εξετάζεται η δυνατότητα μετανάστευσης σε υπερπόντιες χώρες μέσω Διεθνών Προγραμμάτων και Συνθηκών που άπτονται στην ευθύνη και συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και άλλων διεθνών μεταναστευτικών Οργανώσεων. Περιπτώσεις που δεν έχουν δυνατότητα μετάβασης σε τρίτες χώρες παραμένουν στον Ελλαδικό χώρο υπό την εποπτεία του Κέντρου Αλλοδαπών χωρίς όμως και να πιέζεται και η απομάκρυνσή τους από το Κέντρο. Οι Πρόσφυγες συνήθως αποχωρούν όταν βοηθούμενοι αισθανθούν ασφαλείς και ικανά προσαρμοσμένοι στην πραγματικότητα της χώρας που τους φιλοξενεί.

Ο χώρος του Κέντρου με σύγχρονες και συνεχώς βελτιούμενες εγκαταστάσεις παρέχει χώρους ψυχαγωγίας για ενήλικες και απασχόληση για παιδιά με μια δασκάλα Αγγλικών και δύο απεσπασμένους δασκάλους του Υπουργείου Παιδείας που διδάσκουν την Ελληνική γλώσσα και τα μαθηματικά.

Η ευρύτερη περιοχή της Λαυρεωτικής προσφέρεται για εργασία που όμως τύποις είναι παράνομη σύμφωνα με την Νομοθεσία που διέπει το Προσφυγικό θέμα στην Ελλάδα.

Είναι δεδομένο και αντιληπτό ότι ο χώρος αυτός είναι νευραλγικός και πολύ ευαίσθητος καθ' όσον πρώτος δέχεται τα μηνύματα των διεθνών πολιτικών κρίσεων μέσω του προσφυγικού μωσαϊκού που καταφθάνει. Στο σημείο αυτό ο ρόλος της Κοινωνικής Υπηρεσίας είναι πολυδιάστατος και σχετίζεται κατ' αρχήν με την δική της προσαρμοστικότητα και άμεση ανταπόκριση σε κάθε νέο κύμα αφίξεων.

Ταυτόχρονα και σε πολλαπλά επίπεδα η Κοινωνική Υπηρεσία συνεργάζεται και ευαισθητοποιεί τους τοπικούς παράγοντες ενώ ταυτόχρονα οφείλει να προσαρμόσει και να οργανώσει προγράμματα ώστε τα άτομα που φθάνουν στο Κέντρο να διαγράφουν πορεία μεταβατική στο χώρο και όχι μακρόχρονη δίνοντας έτσι την ευκαιρία όλο και περισσότεροι Πρόσφυγες να επωφεληθούν των παροχών που προσφέρονται στην κρίσιμη αρχική φάση που κάθε Πρόσφυγας περνά.

Ο ρόλος και η παρουσία της Κοινωνικής Υπηρεσίας στο Κέντρο Αλλοδαπών Πολιτικών Προσφύγων συνοψίζεται σε τρία γενικότερα επίπεδα:

1. Η πρώτη επαφή του νεοαφικθέντος στη χώρα Πρόσφυγα με την Κοινωνική Υπηρεσία μετά την διαδικασία αίτησης πολιτικού ασύλου — που γίνεται κυρίως στις Αστυνομικές Αρχές — είναι ίσως η απαρχή της ανακούφισης που προκύπτει μέσα από την ανασφάλεια και τον φόβο. Το ξεκίνημα αυτής της δύσκολης μεταβατικής περιόδου χρειάζεται υποστήριξη και σωστές πληροφορίες. Φυσικά ο ρόλος του/της Κοινωνικού Λειτουργού είναι ιδιαίτερα εποικοδομητικός και σημαδιακός στην περαιτέρω πορεία του Πρόσφυγα μέσα στον Ελλαδικό χώρο. Η ενημέρωση μιας συνεχώς μεταβαλλόμενης εγχώριας και παγκόσμιας εθνοπολιτικής κατάστασης σε συνδιασμό με τις νέες φυλές ή εθνικότητες που καταφθάνουν στον εργασιακό χώρο, απαιτούν επαγρύπνηση και σκληρή δουλειά που θα πρέπει να βρίσκουν τον/την Κοινωνικό Λειτουργό έγκαιρα προετοιμασμένο.

2. Η μελέτη, προσαρμογή και οργάνωση Προγραμμάτων σε συνεργασία με διεθνείς και τοπικούς φορείς και Οργανώσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση διαφόρων γενικότερων θεμάτων που άπτονται στην κάλυψη αναγκών κάποιων ομάδων.

Π.χ. Ενημέρωση για το AIDS στη γλώσσα των Προσφύγων όταν αυτοί προέρχονται από ορεινούς κλειστούς κυρίως πολιτισμούς ή τάξεις υποδοχής και απόσπαση εκπαιδευτικών για την απασχόληση και μόρφωση των παιδιών επειδή αυτά αδυνατούν αριθμητικά να συγχωνευθούν στα τοπικά Δημοτικά Σχολεία.

3. Στην ατομική περίπτωση ο/η Κοινωνικός Λειτουργός έχει να δουλέψει με ένα πλέγμα ιδιαίτερων συναισθηματικών, πρακτικών-υλικών αναγκών που χρειάζεται γνώση της ιδιαιτερότητας και των βιωμάτων που κάθε φυλή ή εθνικότητα φέρνει μαζί της.

Η απλότητα, αποδοχή, κατανόηση και όχι η περισπούδαστη συμπεριφορά αναπτύσσει και εποικοδομεί την σχέση του/της Κοινωνικού Λειτουργού με τον Πρόσφυγα που βιώνει, υποστηρίζει και καταλήγει στην ουσιαστική βοήθεια αποφεύγοντας έτσι και την εξάρτησή του στον ρόλο και το πρόσωπο του/της Κοινωνικού Λειτουργού.